

NVS: een 'must' voor iedereen die bezig is met databeschikbaarheid

Eén routekaart om samen te werken aan het gezondheidsinformatiestelsel

Om de zorg voor iedereen goed, toegankelijk en betaalbaar te houden, moet ook de informatievoorziening veranderen. VWS legt binnenkort met de 'Nationale strategie voor het gezondheidsinformatiestelsel' alle ambities op tafel. Iman Merison, MT-lid en plaatsvervangend directeur van de directie Informatiebeleid/CIO bij het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS), licht een tipje van de sluier op.

De strategie is het vervolg op de Nationale visie die het kabinet in april 2023 aan de Tweede Kamer aanbod en vormt het sluitstuk van de Nationale visie en strategie (NVS) voor het gezondheidsinformatiestelsel. De publicatie van dit langetermijnplan volgt uit afspraken in het Integraal Zorgakkoord (IZA) en het Informatieeraad Zorg en ligt eind december samen met een Kamerbrief in de Tweede Kamer. Waar het voor dient? "De strategie baant de weg naar een toekomstbestendig gezondheidsinformatiestelsel waarbij databeschikbaarheid centraal staat", stelt Merison. "Ze is de route om de gezamenlijke stip op de horizon te bereiken."

De visie – die rust op de fundamenten databeschikbaarheid, vertrouwen en regie – streeft naar een overgang van gegevensuitwisseling naar volledige databeschikbaarheid. Bij gegevensuitwisseling stuurt een zorgverlener, met toestemming van de patiënt, gegevens door naar een andere zorgverlener. Bij databeschikbaarheid is er directe toegang tot medische en gezondheidsgegevens die nodig zijn voor het leveren van goede zorg en ondersteuning.

De visie is in drie plateaus opgebouwd en omschrijft de subdoelen: interoperabiliteit (2023-2026), netwerkzorg (2027-2030) en geïntegreerde zorg en ondersteuning (2031-2035).

Nationale strategie: samen opgesteld

De strategie is net als de visie samen met Zorgverzekeraars Nederland (ZN), Nictiz en de Vereniging van Zorgaanbieders voor Zorgcommunicatie (VZVZ) tot stand gebracht. Het zorgveld was actief betrokken. Stakeholdersessies en verdiepende bijeenkomsten haalden zoveel mogelijk input op; begin 2024 kon het zorgveld in een openbare consultatie meekijken en -denken.

Merison hierover: "Op de consultatie kwamen zo'n 1.500 reacties. Dat is prachtig. Want dat betekent dat het onderwerp leeft en dat het veld zich bij de bouw van het gezondheidsinformatiestelsel betrokken voelt. Het is ook belangrijk. Want VWS neemt graag de regie, maar we moeten het echt samen doen. Een dirigent is niets zonder een orkest."

Kenmerkend aan de strategie is dat het beschrijft

Wat is er dan in 2035 bereikt?

In een toekomstbestendig gezondheidsinformatiestelsel zijn de juiste gezondheidsgegevens op het juiste moment voor de juiste mensen beschikbaar – voor primair en secundair gebruik. Burgers kunnen in dit stelsel de regie nemen over hun zorg en gezondheid. Zorgverleners hoeven geen informatie te achterhalen of over te typen, wat minder fouten en minder administratie oplevert. En onderzoekers en beleidsmakers kunnen beschikken over de voor hun werk relevante data, met waarborgen voor gegevensbeveiliging en privacy.

wát er moet gebeuren om te komen tot een goed functionerend en integraal georganiseerd gezondheidsinformatiestelsel. Dit wordt duidelijk aan de hand van acht overkoepelende doelstellingen, gefaseerde subdoelen en actiepunten.

De strategie omarmt daarbij drie kernbegrippen: integraliteit, lerend vermogen en samenwerken. Integraliteit houdt in dat alle doelstellingen in samenhang moeten worden gerealiseerd. Lerend vermogen betekent continu leren van de praktijk. Samenwerken houdt in dat alle partijen verantwoordelijkheid nemen: VWS als regisseur, zorgveldpartijen in de realisatie en de burger als opdrachtgever, deelnemer en beoordelaar van het resultaat.

Belangrijke basiselementen

Verder benoemt de strategie vijf randvoorwaar-

den die bepalend zijn voor de mate waarin het gezondheidsinformatiestelsel kan worden vormgegeven: zoals financiering, wet- en regelgeving, en duurzaamheid. De strategie benoemt ook een aantal zaken die geregeld moeten zijn om de basis op orde te hebben, waaronder eenheid van taal en een keuze voor een landelijk dekkend netwerk van infrastructuren.

Tot slot beschrijft de strategie de aanpak – de manier van denken, doen en organiseren – die nodig is om het gezondheidsinformatiestelsel vorm te geven in een constant veranderende wereld en met allerlei afhankelijkheden.

Merison: "Een goed en integraal georganiseerd gezondheidsinformatiestelsel is cruciaal voor de zorg. De strategie maakt het pad daarheen concreet. De focus ligt nu op de interoperabiliteit en de stappen die nodig zijn om de netwerkfase te bereiken. Maar de strategie is een levend document. Samen met het veld kijken we periodiek wat er nodig is om het toekomstbeeld te bereiken. Bijvoorbeeld wanneer we andere onderwerpen in ons portfolio

van activiteiten moeten opnemen. Want dat is nog iets waarvoor de strategie zorgt: overzicht en samenhang. Met de strategie houden we steeds het grotere geheel en het einddoel voor ogen."

Wat jij al kunt doen

Samen met het zorgveld zijn er al veel belangrijke stappen gezet bij de verandering van de informatievoorziening in de zorg. Toch zijn er ook zorgaanbieders en ICT-leveranciers die nog niet met voorbereidingen zijn begonnen. Bijvoorbeeld omdat ze de snelle ontwikkelingen op het gebied van ICT, data en wetgeving hierover willen afwachten, benadrukt Merison. "Dat de strategie binnenkort in de Tweede Kamer ligt, is een belangrijk signaal dat we het nu echt gaan doen. Onze oproep aan het veld is dan ook: wacht niet en kijk wat nu al kan. Er zijn mogelijkheden genoeg. En doe het samen met ons, want we hebben elkaar nodig. We moeten van denken naar doen. Daar heeft Nederland recht op."

VWS roept iedereen op om samen te werken aan de realisatie van de NVS. "Wachten tot alles

duidelijk is betekent stilstand, met het risico dat we de boot missen en het zorgstelsel vastloopt. Je kunt al van alles doen", aldus Merison. ▶

Datavoorgezondheid.nl

Op de website Datavoorgezondheid.nl van de directie Informatiebeleid van VWS kan je de Nationale visie downloaden en vind je een actuele lijst met tips. De publicatie van de Nationale strategie wordt via de kanalen van Data voor gezondheid bekendgemaakt.

Iman Merison is MT-lid en plaatsvervangend directeur van de directie Informatiebeleid/CIO bij VWS.

Een 'wegennetwerk' dat zorgaanbieders verbindt

Samen met het zorgveld werkt VWS aan één netwerk van infrastructuren voor de zorg: het landelijk dekkend netwerk (LDN). Hiermee wordt de beweging van gegevensuitwisseling naar databeschikbaarheid mogelijk gemaakt. Maar wat is een landelijk dekkend netwerk eigenlijk? En waarom is het belangrijk? ICT&health legt vijf vragen aan VWS voor.

Wat is een landelijk dekkend netwerk?

In het Integraal Zorgakkoord (IZA) heeft VWS met 14 zorgpartijen onder andere afgesproken dat gegevensuitwisseling en databeschikbaarheid worden gerealiseerd via een landelijk dekkend netwerk van ICT-infrastructuren en systemen. Het doel: zorgaanbieders met elkaar verbinden voor het uitwisselen en beschikbaar stellen van gezondheidsgegevens. Zorgaanbieders wisselen rechtstreeks gezondheidsgegevens met elkaar uit via een persoonlijk knooppunt of indirect met een overkoepelende infrastructuur zoals het Landelijk Schakelpunt (LSP).

Dus een landelijk dekkend netwerk regelt straks die datastroom?

Een landelijk dekkend netwerk is één van de basisvereisten voor die databeschikbaarheid. Er zijn ook technische, organisatorische en juridische afspraken nodig, verenigd in een landelijk vertrouwensstelsel. Daarnaast kan niets stromen zonder de vastlegging van de generieke functies. Dit zijn afspraken, standaarden en/of voorzieningen voor identificatie, authenticatie, autorisatie, lokalisatie, adressering en toestemming. En als gezondheidsgegevens worden uitgewisseld, is het ook cruciaal dat die door zorgverleners goed begrepen wordt. Dat maakt eenheid van taal en techniek met informatie- en

uitwisselingsstandaarden zo belangrijk. Deze - en andere - basiselementen zijn randvoorwaarden om veilige en betrouwbare databeschikbaarheid te realiseren.

Waarom is een landelijk dekkend netwerk nodig?

Zorgverlening vindt in toenemende mate plaats in een netwerk van meerdere partijen. Het kunnen bieden van netwerkzorg vraagt om situationeel beschikbare data: in bepaalde situaties is bepaalde relevante data nodig. Dit laat zich niet op voorhand voorspellen. Het zorgnetwerk moet beter ondersteund worden met snelle en veilige gegevensuitwisseling en databeschikbaarheid. Tegelijkertijd groeit de behoefte aan data voor secundaire doeleinden zoals wetenschappelijk onderzoek. Om databeschikbaarheid voor zowel het primaire zorgproces (inclusief welzijn, preventie en gezondheid) als voor secundaire doeleinden te faciliteren, is het fundamenteel dat er een infrastructuur bestaat die dit mogelijk maakt.

Waar wordt nu aan gewerkt?

Op korte termijn focussen de gezamenlijke inspanningen zich op een één-op-één communicatienetwerk voor gegevensuitwisseling. Dit is een oplossing waarbij bestaande infrastructuren en knooppunten met elkaar middels een 'stekkerdoos'

(ofwel de data-integratie-laag) worden verbonden. Op de langere termijn wordt er toegewerkt naar volledige databeschikbaarheid via een nationaal 'wegennetwerk'. Daarvoor werkt VWS samen met het zorgveld aan een landelijk dekkend netwerk dat zorgt dat data situationeel beschikbaar is. Zodat patiënten, zorgverleners en onderzoekers digitaal kunnen beschikken over de juiste informatie, op het juiste moment en op de juiste plek. De bovengenoemde data-integratie-laag moet volgens VWS uiteindelijk een gemeenschappelijke (publieke) voorziening worden.

Wat is er al bereikt?

De afgelopen periode is er al een aantal belangrijke organisatorische en bestuurlijke randvoorwaarden voor de realisatie van een landelijk dekkend netwerk vervuld. VWS heeft bijvoorbeeld al de vereiste meerjarige financiering gereserveerd. En er is een belangrijke stap gezet richting het landelijk vertrouwensstelsel, met de keuze voor het Twiin-afsprakenstelsel als dé centrale plek voor de vastlegging van vertrouwensafspraken voor veilige en betrouwbare gegevensuitwisseling in de zorg. De komende tijd geeft VWS als regienemer invulling aan deze aanpak middels een transitieplan met concrete acties voor de kortere termijn en een doel(architectuur) voor de langere termijn. ■